

VESTFOLDNYTT

2-2009 Fortidsminneforeningen Vestfold avdeling

foto © Brit Berggreen

ARKEOLOG UTEN TESKJE

Kulturarvleder Terje Gansum (VFK) tar bladet fra munnen til Vestfoldnytt om kulturminnevernet, ny riksantikvar og tingenes tilstand sett fra Vestfold.

Side 7

Karl- 10. MAI johansvern

foto © Ragnar Kristensen

BLI MED PÅ TUR

Søndag 10. mai inviterer Fortidsminneforeningen til guidet tur på marinebasen Karljohansvern.

Brit Berggreen forteller livlig om livet mellom brakkene.

Side 4

INNPÅSLITNE HUS

Brit Berggreen flanerer om forholdet mellom utvikling og kultur

Side 9

LEDER Stillhetens hav omslutter for tiden en av de viktigste beslutningene i norsk kulturminnevern innenfor en periode på seks år. Ny Riksantikvar skal ansettes etter at Nils Marstein har hatt stillingen i 14 år.

Marstein har hatt nødvendig tid til å bygge opp og konsolidere et solid fagapparat som sikkert vil bli stående i lang tid. Men når en leder fratrer stillingen etter en så lang periode, er tiden inne til å justere kursen etter nye farvann. Derfor bør det være debatt rundt ansettelsen av ny riksantikvar.

Den nye riksantikvaren vil ha muligheten til å korrigere kursen, kvitte seg med unødig ballast og overhale skuta der den leker. Stillingen som ny riksantikvar er også politikk og kulturminnepolitikk bør ihvertfall diskuteres av dem den angår.

Med unntak av noen få rop i Aftenposten, Nationen og på Vestfoldavdelingens nyhetssider er debatten sørgelig sporadisk utover landet. Selv vår egen sentralorganisasjon og vårt hovedstyre er fraværende når kursen for norsk kulturminnevern de neste årene skal fastlegges. I realiteten kan det bli 12 år til. Stillheten er urovekkende.

Vestfoldavdelingen har et godt forhold til Riksantikvaren og vi har forsvart og vil fortsatt forsvare direktoratets særstilling og myndighet. Nettopp derfor er våre meninger i saken ikke utidlig kritikk. Vi er konstruktive.

Norsk kulturminnevern synes å være preget av en fryktkultur rundt åpenhet om forvaltningen og dens organisering. Man debatterer gjerne penger opp og ned i mente, men å

gripe fatt i de grunnleggende utfordringene er åpenbart vanskelig eller ubehagelig. Derfor er det befriende at leder for det regionale kulturminnevernet i Vestfold, Terje Gansum, tar bladet fra munnen og kaller en spade for en spade.

Vestfoldavdelingen har i årevis vært opptatt av forvaltningssystemet og dets skavanker. Det blir neppe ro rundt dette før det regionale kulturminnevernet legges der det hører hjemme, nemlig hos Fylkesmannen. Det vil ihvertfall skape like vilkår over det ganske land og sikkert gjøre det enklere å bygge opp stabile og gode nok fagavdelinger.

Inntil videre skal vi likevel leve med fylkeskommunene som kulturminnemyndighet og det er åpenbart behov for forbedringer. Vi samstemmer helt i kravet om at Riksantikvaren må opptre med fryktløshet, klarhet og tydelighet.

Det er riktig som Gansum sier, at riksantikvaren gjemmer seg. Det kan være et strategisk valg eller en utrygghetskultur i apparatet slik Lotte Sandberg skriver i Aftenposten. Utrygghet skaper usynlighet og medieskyhet. Her ligger en stor utfordring for den nye riksantikvaren.

Derfor mener vi som Gansum, at den nye riksantikvaren må hentes utenfra, og være en frisk vind som blåser støv ut av krokene. Søkerlisten på syv er altfor kort, selv om den inneholder faglig kompetente kandidater. Stillingen bør utlyses en gang til, og statsråden bør aktivt søke egnede kandidater med uvanlige kvalifikasjoner. I mellomtiden bør temaet debatteres!

KURS I VINDUSRESTAURERING

I løpet av sensommeren/høsten vil Vestfold avdeling i samarbeide med Vestfold fylkeskommune og Stiftelsen Eidsfos hovedgård arrangere kurs i vindusrestaureering på Eidsfos. Ta kontakt med oss om du er interessert i å delta.

Redaktør: Bente Bjercknes,
ansv. red. Ragnar Kristensen
Redaksjon: Elisabeth Holmsen, Hilde Woxen
Stormark, Trygve Kikut
Lay out: Stein Hagen, Ragnar Kristensen
Vestfoldnytt nr. 2 - mai 2009.
E-post: web@fmvestfold.net,
Webseite: www.fmvestfold.net

Bli med på tur til en norsk marinebase! Søndag 10. mai går turen til Karljohansvern

Oppmøte/parkering ved Marinemuseet i Horten kl 13.00. Gi beskjed hvis du trenger skyss eller kan ta med noen i bilen! Alle tar med kaffe og nistemat! Ta gjerne med venner som ikke er medlem. Barn gratis. Kun kr. 60,- for medlemmer, og kr. 75,- for ikkemedlemmer.

Påmelding: Elisabeth Holmsen tlf.: 984 57 78,
Kari Schei tlf.: 900 19 361 eller
e-post: styret@fmvestfold.net

KARLJOHANSVERN

Horten kirke.
Garnisonkirken
sto ferdig i 1855,
og ligger inne på
Karljohansvern.

Brakke C
Oppført 1841–1843. Bolig for
offiserer og underoffisere.

Magasin B
Oppført 1839 av F.H Aubert. Magasin
for
utrusting av flåten, fartøyenes
materialinventarium.

Magasin A
Oppført 1861–64 årene av P.L. Thrane. Magasin for
utrusting av flåten bl.a. med
kornmagasin i tillegg til
kasematter for
mannskaper.

KARLJOHANSVERN

Av Brit Berggreen

Fortidsminneforeningen, avdeling Vestfold, skal ha en medlemstur til Karljohansvern (KJV) i Horten søndag den 10. mai. Forfatteren ser for seg det tidligere marine- og verftsdominerte området innenfor Kanalen som en femkant, markert av Sjømilitære Samfunn, Magasinene, Verftsporten, Brakkeene og Gamle Horten gård, og fremfor alt hvordan en garnisonsby innrammet livet til menneskene der.

HORTEN, AV ALLE STEDER?

“Horten, av alle steder” het en artikkel i Aftenposten. Den begynte med undring og endte med en anbefaling. Horten er verdt et besøk. Horten er mer enn Karljohansvern, men utenkelig uten. Byen har formet seg rundt “marineetablisementet” som ble lokalisert på Horten gårds grunn etter “den famøse kongelige resolusjonen” og “den utopiske flåteplanen” av 21. november 1818. I “bruset fra Eidsvold” fikk ønsketekeningen fritt spillerom. Papir er billig og drøm-

Opprinnelig ble Karljohansvern planlagt uten kirke, men i 1853 startet byggingen av garnisonskirken tegnet av C.H. Grosch. Kirken er utført i nygotisk stil og skal være den første av sitt slag i Norge.

foto©Ragnar Kristensen

mer gratis, men ut av drømmene kom bygninger som kan glede venner av den rene empire og nygotikkens tegl.

STATENS BRØD: LITE MEN TRYGT!

Inntil Bergen tok over som flåtestasjon etter 1958, valet signalflagg tvers over gatene hver 17. mai, guttemusikken hadde matrosdresser, og i Horten by myldret det med “gaster” eller “blåkraver” – utskrevne menige – i uniform. Små rampete unger ropte etter dem: “Norske marine med tyttebær i trynet”, uten tanke for at de selv var sikret en trygg oppvekst, for “statens brød var for lite, men trygt”.

Horten ble en by der barn hørte om statens lønnsregulativ og antesiperte alderstillegg, garnisonskirken og ekser[ser]huset. Marinen og Marinens hovedverft – Verven – var lokaliseringfaktor for den byen som vokste fram i “det frie Norge”, og som innenfor Kanalen var en garnisonsby som bare ble kalt “innafor”.

Hortens sosiale lag var tydelig avmerket i bygningsmassens fest- og forsamlingslokaler. Befolkningen var delt i de sivile som jobbet innafor på “Verven”, og de sjømilitære som var kadetter og offiserer fra Sjøkrigsskolen, og underoffiserer eller spesialoffiserer fra Sjømilitære Korps. Det var naturligvis også en handelstand i byen som vokste frem.

“Vervenstuten” sendte sitt ul over byen morgen og middag. Sykkelkortesjen av arbeidere på hjemvei var som den indiske Jaganathguden, som ungene når de sa: “Jeg går rett fram samma hvem jeg støtær på”.

Boligkvarterene på Karljohansvern ble opprinnelig planlagt som en hel by, men planen ble aldri fullført.

foto©Ragnar Kristensen

Verftet ble for øvrig eget “rettssubjekt” i 1948, da området skulle “ut av kaos”, og ble lagt under Industridepartementet. Britenes siste bombing 23. februar 1945 ble en skikkelig svie. Bygninger, fartøyer, og arkiver ble borte for alltid. Især verftets hovedbygning ble det sørget over. Den var i rene empire, som b(a)rakkene.

Marineoffiserer er farende folk. De kan beordres fra Ramsund til Kristiansand, men som mistelteinen kom de gjerne til Horten når de fikk velge selv, og bo med hage og båt som pensjonister. “Hagenes by” har et unikt klima. Ved folketellingen i 1865 fremgikk det at byen hadde flere plommetrær per innbygger enn noe annet sted i Norge.

MISTELTEINENS OG PLOMMETRÆRNESBY
På veien mot kanalen står statuen over kaptein Leif Welding “den første mannen som falt i krigen”. Rett over kanalen, litt opp til høyre ligger Samfunnet, Sjømilitære Samfund der “studenterballet” fant sted hver femte juledag. På sletta neden-

for, ligger Velferden – Velferdsbygning – bygd etter krigen. Der har både Hjallis og Rolv Wesenlund tjenestegjort.

Terje Ula har skrevet en vilter kulturhistorie – “Flåten som sank”: Tanker og tegninger av den kgl. norske marine. Boka er på randen av det injurierende, især når vi tar i betraktning at den kom i 1946, et år da skillet mellom helter og fienden var tydelig. Pseudonymet leder tankene både til Terje Vigen og Ulabrand, og bak sto skipperutdannede Diderik Brochmann (1879-1955).

Temmelig respektløst antyder han at den svenske kongen stilte seg velvillig til å flytte marinestasjonen til Horten, ikke bare fordi den fikk navn etter Carl Johan, men også fordi det knapt kunne bli en gunstigere plassering når man visste at den eneste fienden Norge så for seg var svenskene.

Militærhistorisk ble Horten ingen suksesshistorie, og Ula, som ikke har sans for folkestyre skriver: “Altså, Karljohansvern ble anlagt. Og da det ikke lenger var

Foto © Ragnar Kristensen

Vakt- og skolebygning (Verftsporten) oppført i 1859. Erstattet et tidligere plankegjerde rundt verftet

en Oldenborger som satt i København og skrev under, men derimot det norske folk i Norge, så tok det 60 år å få anlegget ferdig, og imens var det forlenget foreldet”.

Det ble en del sløsing med offentlige midler, og det ble en del luftslott. Horten var et ferjested som ble flåtestasjon, og var det til 1958 da flytting til Bergen begynte. Som fergested har det i hvert fall vart ved, som bygningene “innafor”.

OM OG VED KANALEN

Det er ingen som vet hva kanalen skal være til, skriver Ula. Motivasjonen var å ventilere vannet i indre havn, og fornemmelsen at alle marinebyer må ha en kanal. Men befolkningen visste å nyte en spasertur under poplene, og unge piker helst med en kadett fra Sjøkrigsskolen, men helst ikke med en utskrevet menig. Det het å fly med gaster, og ryktet gikk om løsaktheten.

Horten er kalt opp etter gården der et gulmalt våningshus med svalgang etter hvert ble gjort om til små leiligheter for offiserer av lavere rang.

Rang er alfa og omega i en garnisonsby, og uniformer og lønnsregu-

lativet var en stilltiende, men avgjørende faktor, og fruene ble fort klar over at de ble innpasset i en rangorden som var protokollført. Når det var flåtebesøk og unge piker ble invitert om bord, var det tilsynelatende åpent hus, men ved ettertanke var det piker av bedre familier som hadde vært i cocktailparty ut fra invitasjonskanaler som gikk tjenestevei.

Poplene ble gamle og råtne, og måtte bort, men huskes med vemod av “de gamle”. Bygningsmassen er under avvikling som offentlig eiendom, og blir omgjort og solgt til private som boliger. Det fineste Horten har av rester etter tiden som flåtestasjon må være Marinemusikken. Den har vært utrydningstruet i mange omganger, men tappert forsvart. Mangel på tradisjonssans er virkelig påfallende blant folkevalgte. Sånn sett var det greit med enevoldskonger.

Det er virkelig en merkelig hang i Norge til å forandre alt mulig, og ikke minst navn. Ville britene forandre navnet på The Royal Navy? spør Ula: “Nå har aldri sans for verdigheten ved det bestående vært nordmenns sterke side. Likesom marinen selv heter dels Den kongelige norske marine, dels Den kongelige marine og dels Marinen, dels vår Sjøvæbning, dels Sjøforsvaret og endog Sjø-etaten, så kom hovebølet til å hete dels Marineetablisementet, dels Marinens hovedverft, dels Hovedstasjonen og dels Carljohansvern, stavet på fire forskjellige måter, alle gangbare”.

Nå er det foreløpig stanset opp ved Carljohansvern. Der ligger Hortenskogen og Vollen til rekreasjon, og naturligvis stien langs kanalen fra Fyllinga til Lokalhistorisk senter i den tidligere sykestua ved Sykehusbrygga. Velkommen om bord!

ARKEOLOG UTEN TESKJE

Av Bente Bjerknes

Byråkratisk kulturminnevern. Arkeolog, tidligere direktør for Midgard historiske senter og nå fylkeskommunens kulturarvleder har lagt arkeologiske graveredskaper til side til fordel for nyere tids kulturminner. Tungt lastet med magistergrad i nordisk arkeologi fra UiO og doktorgrad fra Göteborg tar Terje Gansum bladet fra munnen til tross for at han selv er en del av et forvaltningssystem som ellers er mye preget av talefrykt og taushet. Han mener kulturminnevernet er gammeldags og byråkratisk og ønsker seg et smidig og forståelig system samt en klar og tydelig riksantikvar. Direktoratet skjuler seg bak at de er klageinstans, mener Gansum. Kulturarvlederen vil også ha tydelige pressgrupper og setter pris på at Fortidsminneforeningen engasjerer seg.

Terje Gansum har i halvannet år vært kulturarvleder i Vestfold fylkeskommune samtidig som han også har vært direktør ved Midgaard. Hans entusiasme for arkeologi generelt og vikingtid spesielt er viden kjent. Mannen er også en engasjert formidler. Og hva mener den frittalende arkeologen om forvaltningsapparatet, oppgavefordeling og ressurser? I disse dager hvor miljøvernminister Erik Solheim legger riksantikvar-kabalen er direktoratet også et naturlig tema. Derfor ringer jeg ”Sjefen for Vestfolds Materielle Historie” og spør om et intervju. – Ikke noe problem men ikke akkurat nå, lyder svaret fra småbarnspappaen som er på vei til barnehagen. – Ring meg om tre timer!

Vil endre systemet. Trygt plassert på kontoret i Fylkeshuset utdyper Gansum gjerne sine tidligere uttalelser om at kulturminne-

foto © Kristoffersen, VFK

vernet er gammeldags og byråkratisk. Dette har han ment lenge og har ikke skiftet mening etter at han ble kulturarvleder. – Kulturminnevernet er organisert på en alderdommelig måte fra toppen og nedover. Jeg ønsker meg et smidigere, enklere og forståelig system, så dette vil jeg få endret, fastslår han. I denne sammenhengen viser han til arkeologi hvor frivningsplikten befinner seg i Oslo og mener at dette er unødvendig byråkratisk. Derfor vil han at mer myndighet skal legges til det regionale nivået og påpeker at dette ikke skal gå utover kvaliteten samtidig som de tyngste og vanskeligste sakene fortsatt skal håndteres sentralt. Når det gjelder nyere tids kulturminner viser han til at tildeling av midler gjøres av fylkeskommunen men at papirene må gå i skytteltrafikk frem og tilbake til Riksantikvaren for godkjennelse. – Alle er enige om at kompetansen sitter i regionene og at Riksantikvaren har spisskompetanse, mener han og tilføyer at en enklere struktur er å foretrekke.

Må bygge nettverk. -Vestfold fylkeskommune har to saksbehandlere på nyere tids kulturminner men selv om fagmiljøet er lite trenger de påfyll av kompetanse. Må disse to ”fille på hverandre” eller vil du løse utfordringen på annen måte?

Gansum forklarer at de to saksbehandlerne må holde seg faglig orientert, delta på kurs og bygge nettverk. – Jeg sier sjelden nei til dette, utdyper han og forteller at de hvert år drar på studietur. – Innen arkeologi har vi et godt nettverk både nasjonalt og internasjonalt. Når det gjelder nyere tids kulturminner er det mange ulike faggrupper og derfor er det viktig å bygge møteplasser og snakke sammen, mener han.

- Du er kjent for å være en dyktig, uredd og respektert arkeolog men mangler kanskje noe spisskompetanse på nyere tids kulturminner. Går etterreformatoriske kulturminner i Vestfold nå en usikker fremtid i møte?

Det kommer et kontant NEI fra arkeologen. – Materielle kulturminner må ikke nødvendigvis være gamle, sier han og tilføyer at han ser på stillingen som ansvarlig for Vestfolds kulturarv som en samfunnsrolle. – Dette feltet setter jeg meg mer og mer inn i og her er det IKKE snakk om nedprioritering, påpeker Gansum.

Mangler ressurser. - Har fylkeskommunen nok fagfolk til å løse oppgaven?

- Vi trenger mer ressurser og flere saksbehandlere og dette arbeider jeg med internt i fylkeskommunen. Vi blir stadig pålagt flere oppgaver uten at det følger penger med. Derfor må vi si nei til henvendelser som ikke berører vårt kjerneområde, forklarer

han. Ifølge Gansum er det i dag ikke mulig å presse mer ut av fylkeskommunen. Derfor vil han styrke saksbehandlingen slik at eiere kan få hjelp til å søke midler både fra Riksantikvaren og Kulturminnefondet. På den måten kan Vestfold få en større del av midlene som er tilgjengelige.

- Hvordan mener du Riksantikvaren kan bidra til å bistå det regionale nivået? Er Riksantikvaren for tilbakeholden av frykt for å ”trække fylkeskommunen på tærne”?

-Her må man både omorganisere og se på ressursbruken. Gansum mener Riksantikvaren burde vært mye mer tydelig, modig og utadrettet og viser til at fylkeskommunen ofte blir møtt med halvkvedede viser. – En tydelig riksantikvar er helt klart en styrke for kulturminnevernet, påpeker han og gjør oppmerksom på at dette har han tidligere formidlet til direktoratet.

Riksantikvaren gjemmer seg. På spørsmål om han er spent på riksantikvar Nils Marsteins etterfølger kommer et rungende JA! – Vi trenger en riksantikvar som tenker helt, helt nytt, sier han og innrømmer at han hadde håpet på flere søkere (søkerlisten består av 6-7-navn, red.anm.). Kulturarvlederen mener at Riksantikvaren ikke kan bli tydelig nok og forklarer at fylkeskommunen trenger hjelp, faglige råd og klar tale. – Vi får ikke Riksantikvaren med på laget og ser at direktoratet skjuler seg bak at de er klageinstans, beklager han. – Dette er et strategisk valg som den nåværende ledelse har ansvar for, påpeker Gansum og mener direktoratet gjemmer seg. – Dette oppfatter jeg som puslete og den nye riksantikvaren må ta nye, strategiske valg, sier han engasjert og mener det nå er nødvendig med en ekstern kandidat.

Alle kan gjøre feil. Etter at Gansum fikk det overordnede ansvaret for Vestfolds kulturminner har han også fått et godt forhold til Fortidsminneforeningen. På spørsmål om han oppfatter foreningen som masete, svarer han et klart nei. – Jeg følger med på foreningens arbeid og jeg mener det er nyttig med

tydelige pressgrupper, hevder han og tilføyer at Fortidsminneforeningen fyller en nødvendig rolle. Gansum har ingen problemer med å innrømme at ikke alle uttalelser som kommer fra fylkeskommunen er like gjennomarbeidet. – Av og til kan det gå litt for fort, avslutter han.

INNPÅSLITNE HUS

Av Brit Berggreen

“Kan du begripe at noen ville finne på å bygge et hus her?”

To personer inne i en bil i full fart på en seksfelts motorvei spør hverandre idet de passerer et vakkert gammelt gård-sanlegg, som klistret inntil dette sanne motorhelvetet.

Denne vitsetegningen fra 1970-tallet, med sin ironiske tekst ser jeg for meg hver gang jeg kjører på viadukten over Langangen, og ser det lille tettstedet langt der nede ved sjøen. Bare den største nostalgiker vil ønske seg tilbake til bilkø

i sneglefart i den gamle spiralen, men spiralen ligger jo der fremdeles, både som fullt brukbar vei og kulturminne. Nå er vi der igjen, vi fra 1970-tallet, med smått-er-godt i økonomisk tankesett og tillit til at lavt og tett i bomiljøer er vitale alternativ til bygg i høyden, og at det gamle har verdi for sjel og sinn, som minneforankring og historisk-estetisk kick. Både E.F.Schumachers bok “Small is beautiful: Economics as if people mattered” fra 1973 og Jane Jacobs’ “The fall and rise of great American cities”

Under: Bebyggelsen i Langangen har lagt seg oppunder en motorveibro med mye trafikk (E-18).

Fredede Skippergata 6 i Sandefjord har funnet et smutthull mellom Sandefjords paradebygninger. Skippergata 6 skimtes midt på, nederst mot høyre.

fra 1961) har teorier om byplanlegging som er verd å hente fram igjen, om de noensinne har vært satt vekkk. Begge var på listen til Times Literary Supplement over de hundre viktigste bøkene i forrige århundre.

Som klegger er disse fortidslevningene av hus, gamle veier, broer, endog trær: innpåsletne, vanskelige å bli kvitt, og slått og klasket etter. Hvem vil spare livet til en klegg om man ikke er den hellige Franciscus av

Assisi. Gamle hus – har de en skytshelgen tro? For det er dem jeg vil inn på her.

ENDOG MANHATTAN

Manhattan har dem også, disse småhusene, som klegger på skyskraperne. Av og til er det små grender av lav bebyggelse til å minne mennesker om jorden selv, og som gir pustehull blant alt som tårner seg opp. Betydningen av variert sansestimulering har, er endog medisinsk erkjent.

Vi i Vestfold trenger ikke dra langt for å finne eksempler på innpåsletne hus, disse fortidslevningene som ikke vil fjerne seg når fremskrittet kaller. I Sandefjord arbeider vernekrefter for å regulere et helt kvartal som fortettet trebebyggelse med Rådhusgata 7 og Torvgangen som sentrale elementer. Der ligger Skippergata 6, forkommen og uelsket, som klistret inn til det nye kjøpesenteret Hvaltorget. En utbredt uvilje i befolkningen står i veien for å se huset som en markering av et Sandefjord som var. Når det en gang blir ryddet opp rundt tomten, kan det bli et muntert hjørne som Albin Upp på Briskeby i Oslo. Dette galleriet kom med i et innslag i OBOS-bladet nylig om slike hus, innklemmt i ny og høy bebyggelse.

Hva betyr det å se disse innpåsletne og klengete husene? For noen bare irritasjon, for andre en viktig sammenheng mellom tider som var og tider som kommer. “Tenk at noen ville legge et hus her” kunne man utbryte i undring når man kjører i Museumsgata i Sandefjord og ser hvordan det nyrestaurerte huset med adresse Skippergata 6 som et fremmedlegeme klenger seg innpå det høyreiste og staselige Hvaltorvet som vender ryggen til.

VERNETANKER

På 1800-tallet begynte den tanken å gjøre seg gjeldende at det var viktig å stanse noen moderniseringsprosjekter i flukten, for å ta vare på minner fra fordums tider. Det ble vedtatt lover om fornminner, og en gjensidig forpliktelse til å melde fra om om kulturminner fra før reformasjonen. Det ble også vedtatt lover for å hindre utenlandske oppkjøpere i å selge (bonde)antikviteter ut av landet.

Akkurat når jeg skriver dette, er arkeologer engasjert i prosjekter som omfatter nyere tid, og skal grave etter 16- og 1700-talls kulturminner. Det kan gi løfter om bedre kår og mer interesse for yngre bygninger.

GÅTT UT PÅ DATO?

Forrige høykonjunktur for natur- og kulturvern var på 1970-tallet. Derfra stammer Hasse & Tagefilmens “Äppelkriget” (1971) der Evert Taubes velkjente vals “Änglamark” er en gjennomgangstone. Filmen ender godt, men ikke realistisk. Bare ved hjelp av overnaturlige krefter blir utbyggerne stanset, og seiersvalsens danses mellom “blommande grenar”.

En annen klassiker er langt eldre. Den utrettelige Goethe, med Fingerspitzgefühl for trender i tiden skrev sin Faust, en reise i tid og rom der han går inn i forskjellige roller. Verket tok form fra 1770 inntil annen del som kom i perioden ca 1825-31. Her er Faust blitt entreprenør, og støter på det elskelige gamle par Philemon og Baucis (kjent fra antikkens litteratur). Nå må de se sitt hjem rasert fordi entreprenøren Faust dikteres av fremskrittet og deres tomt er den siste hindringen før han kan fullføre sitt verk. De er litteraturens fremste eksempel på et tema som skulle vokse seg stort: Mennesker som er i veien, i historien, i fremskrittet, i Utviklingen: Mennesker som er klassifisert, og må tas hånd om fordi de er gått ut på dato.

I slikt perspektiv blir de klengete små trehusene minnesmerker over menneskene som holdt til der, de som ikke bygde i stein, monumenter over seg selv, men holdt på med sine folk-flesting i anonyme bygninger.

Retur:
 Fortidsminneforeningen
 Vestfold avdeling
 Farmannsveien 30
 3111 Tønsberg

ECONOMIQUE

B

LA KATTEN MALE!

av Bente Bjerknes / Per Pus

Etter en uvanlig lang og snerik vinter spretter endelig løvet og gresset gror. Energien vender tilbake til slitne vinterkropper og “våronna” planlegges i år som elers. Huset må males!

foto ©: Ragnar Kristensen

Problemene idag er ikke at hus ikke får den malingen (les: beskyttelsen) treverket har behov for; snarere er problemet at mange hus males for ofte fordi de hele tiden skal fremstå som nymalte. Da risikerer man at malingen ikke får tid til å brytes ned på naturlig måte og i tillegg kan malingfilmen bli så tykk at treverket ikke får puste. Da råtner panelet bak en velfrisert fasade. Dessuten er det viktig å bruke riktig maling. Helst linoljemaling mener både Pus og jeg. Kanskje du derfor bør overlate til Pus å male i år?

Hva jeg skal gjøre i år? Jeg skal selvfølgelig male huset. Akkurat som jeg skulle det i fjor og året før. Først til høsten kan jeg svare på om det ble Pus eller jeg som vant kampen om malingen i år.

AVDELINGENS STYRE

LEDER:

Ragnar Kristensen Tlf: 33 18 60 50
 E-post: yttersoer@restaurering.net

STYREMEDLEMMER:

Frederik Wedel-Jarlsberg (nestleder) Tlf: 33 39 60 67
 E-post: hwedel-j@online.no

Elisabeth Holmsen Tlf: 984 57 787
 E-post: elisabeth.holmsen@portalen.no

Bjørn Torkildsen Tlf: 33 32 53 79
 E-post: b-tork@online.no

Kari Schei Tlf: 33 31 75 54
 E-post: kari@tnb.no

VARAMEDLEMMER:

Stein Idar Hagen Tlf: 33 61 06 41
 E-post: stein@larvikcity.com

Gry Wenche Nilsson Tlf: 33 19 93 88
 E-post: gr-wenni@online.no

Brit Berggreen Tlf: 33 52 03 12
 E-post: Brit.Berggreen@ahkr.uib.no

Hilde Woxen Stormark Tlf: 922 19 412
 E-post: hildewstorkmark@yahoo.com

Karine Huseby Tlf: 934 04 462
 E-post: karine.huseby@skirnir.as

Trygve Kikut Tlf: 952 42 278
 E-post: trygve@tnb.no

OBSERVATØR

Aina Dahl Tlf: 41 62 95 63
 E-post: ainadahl@hotmail.com